

Познатата и непознатата съдебна власт

Живеем в 21 век, когато развитието на цивилизацията е достигнало своя връх. В света са установени 193 признати държави и още 65 непризнати. Всяка от тях има, както

своите културни традиции и идентификации, така и своите правни закони. „Правото е изкуство за справедливото“ според древногръцкия философ Целз, но наистина ли е толкова лесно да се борави с това изкуство и да се стигне до желаната от всички справедливост? Човек на първо място е отговорен пред личния си съд - съвестта, но той е и гражданин, което го прави отговорен и пред съд на друго равнище.

Съдебната власт, позната още като третата власт, има за цел да осигури равноправието на гражданите пред закона и да го прилага, и интерпретира в практиката. Този факт е всеизвестен на среднестатистическия човек, но знанията му в правната сфера не достигат толкова навътре, за да бъде напълно наясно със своите права и задължения. Това не бива да е така, защото той е винаги в позицията си да отстоява правата, дадени му по закон, стига да бъде наясно какви са те и доколко далеч достигат. Обикновеният гражданин установява контакт със съдебната система при „екстремни“ ситуации, например, когато правата му са засегнати и чисто човешкото му чувство за търсене на справедливост го провокира да защити интересите си. Той трябва да се информира за всичко касаещо съдебната власт, защото тя стои в основите на държавното устройство редом с другите две власти – законодателна (парламент) и изпълнителна (правителство). Живеем в правова държава и да сме просветени за това, което тя изисква от нас и което ни дава е необходимост за нашия спокоен живот. Да си подготвен за всякакъв вид ситуации е от жизнена важност, защото само човекът способен да се справя е способен да оцелява. Юристите са хора наясно с действащите закони в страната и това осигурява огромен плюс в живота им като граждани. Познаването на законите и на държавните структури са част от дълга на гражданина. Ние често сме неинформирани, но претендираме за права. Бих могла да дам пример от личния си опит. Пътувайки с градския транспорт, бях обезпокоена от факта, че шофьорът безспирно негодуваше против държавата и законите. За него всичко лошо, случващо се в България, беше основано на това, че законите били зле замислени и неправилни. Слушах, но не можех да кажа нищо, защото няха необходимата правна култура, за да се намеса и да не звуча посредствено. След което един човек се обърна към шофьора и му отвърна: „Не е ли причината за състоянието на държавата непознаването и неспазването на законите?“. Един реторичен въпрос, който дава много отговори. Нашето поколение не е просто отдалечено от съдебната власт, но и примерът с неспазването на законите, който ни дава възрастното поколение, не е особено

добър. Естествено не можем да поставим всички под общ знаменател, но не можем и да твърдим, че такъв тип хора не съществуват.

Посредник между актуалните съдебни събития и гражданина в ежедневието се явяват медиите, но ние не бихме могли да твърдим, че получената информация не може да подлежи на манипулация. Напротив, често това, за което слушаме по новините и това, което четем в ежедневниците, е обект на преработка, която в някои случаи се явява като некоректна. Общественото мнение е лесна мишена за манипулиране, тъй като би могло да се твърди, че обществото е в някаква степен зависимо от медиите. В повечето случаи, когато в медийното пространство се интерпретира събитие от съдебния правен живот то бива разглеждано само от една гледна точка. Това убеждава и обществеността и тя без да усети затваря очите си и се ограничава само в един вариант на гледна точка. За магистрати като съдиите от голяма важност е да бъдат представени всички възможни виждания за ситуацията, докато например адвокатите при едно дело, независимо от това дали е гражданско, наказателно или административно, защитават единствено интересите на своите клиенти, затова се ограничават да гледат само в една насока. Но гражданинът, като един страничен наблюдател, трябва да е наясно с двустранността на съдебните процеси. Често тази двустранност се дели на гледните точки-морал и закон, но щом говорим за понятия като държава, съдебна власт, съд под внимание би трябвало да се взема закона. През изминалите две години по българското Черноморие беше нашумял въпросът за незаконното строителство. В местността Ченгене скеле бяха съборени голяма част от постройките, но те бяха незаконни. Случаят бе такъв, че тези хора бяха построили своите къщи съвсем безотговорно на държавен терен, без наличие на никакви документи. Погледнато от страната на закона, това звучи като абсолютно безумие. Естествено, човек има своите права, но този случай е една абсолютна злоупотреба и една очевидна незаконност. Все пак хората са и морални и разумни същества, и се повлияват и от нормални човешки чувства. Някои биха казали, че това е нещо антихуманно, защото става дума за човешкия дом, който е граден с много труд и човек преживява едни от най-съкровени моменти в дома си. Но ако вие сте съдебното лице, което трябва да отсъди в чия полза би било решението за делото, коя страна ще вземете? Помнете, че съдебната власт се ръководи само и единствено от конституцията и закона, а когато те престанат да бъдат фактор биха настъпили неимоверни безредици.

Дискутирайки за българската съдебна власт и система, винаги се засяга един нашумял въпрос-корупцията. За нея слушаме постоянно по телевизията и не само за корупцията в съдебната система, а като цяло в управлението. Според доклад на Центъра за изследване на демокрацията (ЦИД) от изминалата 2014 година, България е втора по корупция сред Югоизточните европейски страни, като е предхождана само от Албания. Каква е причината за зачисляването на задкулисите сделки в съда и не обезсмислят ли те цялата идея за съществуването на съдебната власт? При провеждането на съдебни процеси всяка от участващите страни се стреми към победата, но когато някой толкова алчно желае да спечели или да „отърве кожата

си” прибягва до някои неморални и незаконосъобразни постъпки. Подкупването на съдебните лица е абсолютно извън рамките на закона, както и приемането на подкуп. При един такъв вече „преднаписан” съдебен процес се губи значението на съдебната власт. Тя трябва да защитава правата на гражданина, на държавата и да бъде обективна. Корумпираната съдебна власт е абсолютна противоположност на това.

Вече многократно е дискутирано и продължава да се дискутира по темата за българската съдебна власт и система. През последните години сме свидетели на какви ли не събития, на какви ли не фактори, определящи нашата трета власт като изостанала и зле работеща, и сякаш все по-рядко слушаме за „победата” на справедливостта. Тя е възтържествувала много пъти, но това никога не е ставало публично достояние, защото в медиите място имат само „сензационни” събития, които биха могли да бъдат определени и като шокиращи. Гражданинът е в позицията си да се интересува от съдебната власт, защото тя засяга и него и хората от обкръжението му. Той е зависим от законите и поощрен от правата си, и трябва да се възползва от възможността си за информираност, защото това го прави подготвен, а подготвеният да се справи със ситуациите от ежедневието е онзи, който е готов да оцелее сред препятствията на живота.